

REMISSYTTRANDE

Ert Dnr: LI2024/01199

Vårt Dnr: 2024_11

2024-06-30

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.smf@regeringskansliet.se

REMISSYTTRANDE SOU 2023:84 EN HÅLLBAR BIOEKONOMISTRATEGI

Remissen

Allmänna synpunkter

IKEM, Innovations- och kemiindustrierna ser överlag positivt på den remitterade utredningen och dess förslag för en mer hållbar och konkurrenskraftig bioekonomi i Sverige.

Utredningskommittén har gjort ett grundligt arbete även om en del arbete kvarstår innan Sverige kan anta en strategi och handlingsplan för bioekonomi.

GENERELLA SYNPUNKTER

IKEM delar utredarens vision om en hållbar bioekonomi i stort men vill också framhålla att det under en väldigt lång tid inte är realistiskt att fas ut alla fossila råvaror utan att ett stort fokus även måste läggas på att minimera alla utsläpp av klimatpåverkande utsläpp.

IKEM anser att utredningen är ett första viktigt steg och att det av stor vikt att bioekonomins möjligheter måste tas till vara i högre utsträckning i Sverige som är ett land med ett avsevärt naturkapital. IKEM vill dock påpeka att omställningen av industrin kräver både en konkurrenskraftig och hållbar bioekonomi samt en välfungerande cirkulär ekonomi på samma gång. Sverige ligger också i framkant vad gäller teknikutveckling och innovation, vilket också skapar en bra grogrund för att i större utsträckning substituera exempelvis plast och textilier från primära, fossila källor med stort ekologiskt avtryck med dels cirkulära råvaror och biobaserade råvaror från den svenska skogen.

IKEM anser att utredningens begränsade uppdrag om att lämna förslag om flytande biodrivmedel har varit hämmande och vill uppmärksamma att en bioekonomistrategi måste

breddas till att inkludera såväl flytande, fasta och gasformiga biobränslen och bioråvaror för att vara legitim.

IKEM anser att det idag saknas en bredare översyn om hur man ska ersätta den fossila råvaran (inkl. bränsle) och anser att det vore lämpligt att regeringen tar ett bredare grepp om frågan. Vi befinner oss fortfarande i en fossil ekonomi där vi enbart har ”plockat de lågt hängande frukterna” men för en verklig omställning krävs en större omställning av hela samhället där bioråvaran är en delmängd.

IKEMS SYNUNKTER PÅ SPECIFIKA DELAR AV UTREDNINGENS FÖRSLAG

Plan för industriellt träbyggande och ökad träanvändning

IKEM avvisar förslaget och anser inte att det är lämpligt med styrmedel som styr mot specifika materialval oavsett om det gäller specifika sektorer så som byggsektorn eller i produkter. Materialval bör göras utifrån lämpliga kriterier som exempelvis förmågor, egenskaper och klimatpåverkan. Det är miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv som bör beaktas inte vilket material som väljs i byggnadsskedet. Det är också viktigt att fortsätta arbetet med att minska klimatpåverkan från alla material med viktiga egenskaper som exempelvis cement och plast. Att styra mot material utan önskvärda egenskaper istället för att skapa möjligheter för fler material att uppnå klimatneutrala fotavtryck är inte önskvärt.

Styrmedel för att främja biobaserade lösningar

Utredningen föreslår att en rad myndigheter får ett uppdrag att analysera i vilken utsträckning som befintliga styrmedel främjar cirkulära, biobaserade lösningar som kan bidra till uppfyllandet av bioekonomistategin. IKEM är i grunden positiv till utredningsuppdrag som har till syfte att undersöka hinder mot bättre marknadsförutsättningar och lämna förslag på hur dessa kan undanröjas. Särskilt viktigt i detta sammanhang är att se över hur resurseffektiviteten inom bioekonomin kan öka och hur tillvaratagandet av avfallsrestströmmar kan stärkas. En sådan utredning bör ske i mycket nära dialog och samråd med näringslivet och markägare och även beakta angelägenheten i att undanröja lagstiftningshinder mot den cirkulära ekonomin i en bredare bemärkelse.

Delning av data om biobaserade restströmmar

IKEM är positiva till förslaget om att en myndighet i samarbete av berörda aktörer kan bygga upp en marknadsplattform för kan bygga upp för delning av data om restströmmar, för ökad cirkuläret inom bioekonomin. IKEM vill dock inte ta ställning till vilken myndighet som bör administrera den aktuella plattformen. Ska plattformen enbart ses som en klimatåtgärd kan Naturvårdsverket vara lämplig men utifrån att bioekonomi och cirkulärekonomi bör vara konkurrenskraftigt och ses som en näringspolitisk åtgärd skulle exempelvis Tillväxtverket kunna vara lämpligare. Ett annat alternativ kan vara att låta en privat aktör kan hantera ett system vilket kan ske genom en upphandling.

Förslag s 184, Ökad satsning på tvärvetenskap och tvärsektoriell kunskapsuppbyggnad

Vi tillstyrker delvis förslaget om att Energimyndigheten, Formas och Vinnova ges i uppdrag att göra riktade insatser för tvärvetenskaplig och tvärsektoriell kunskapsuppbyggnad och

innovation inom bioekonomi, med ett särskilt fokus mot försörjningsförmåga. Utredningen hänvisar på sid 109 till ” ett exempel på en strategisk och långsiktig satsning är nästa generations innovations-program; Impact Innovation. Den satsningen bedöms vara värde-full för industrins omställning, inklusive en hållbar och växande bioekonomi, och därför bör den långsiktiga finansieringen för Impact Innovation säkerställas.” Det bör påpekas att utfallet av den satsningen var att det ej finansierades något program fokuserat på bioekonomin, t ex Bio Impact. Därför finns fortfarande ett stort behov av ett Nytt strategiskt FoI-program inom cirkulär bioekonomi. För ytterligare detaljer om detta, se bioinnovations remissvar.

Förslag s 185, Etablera en tvärvetenskaplig forskarskola

Vi tillstyrker utredningens förslag om att etablera en nationell tioårig forskarskola för biobaserade lösningar.

Vi vill i likhet med svaret från Bioinnovation lägga till följande medskick:

- Forskarskolan bör läggas upp för att säkra framtida kompetensförsörjning för den cirkulära bioekonomin i Sverige, vilket innefattar utbildning och förnygring på alla nivåer från masterstudenter till seniora forskningsledare samt utvecklade kompetensnätverk. För att åstadkomma detta behövs både en rad doktorandprojekt (motsv.) som utvecklar ny kunskap och ett antal stödprojekt som skapar en effektiv helhet och resultatspridning, samt en sammanhållande övergripande koordinering. Tillsammans bör projekten täcka den ämnesmässiga och tematiska bredd som bioekonomiutredningen föreslår, men också grundläggande, tillämpad och implementerings-FoI med olika krav på medfinansieringsgrad.
- Det bör finnas en tydlig plattform som tillser att styrning och ledning av forskarskolan har en bred förankring i näringslivet och ett aktivt deltagande av akademien. Den grundläggande forskningen kan med fördel drivas i ett starkt sammanhållet program där tillämpnings- och implementeringsdelar kopplas på efter relevans. Projekt inom grundläggande FoI bör utlysas som doktorand- eller post doc-projekt vid programmets år ett, fyra och sju. Projekt inom tillämpad FoI och implementerings-FoI bör utlysas årligen. Samtliga projekt ska ha tydlig samhälls- och näringslivsrelevans.